

ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

УДК 657.9

JEL Classification: M40, M41

*Візіренко С.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Резніченко О.О.,
Запорізький національний технічний університет*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ НЕМОНЕТАРНИХ АКТИВІВ

Постановка проблеми. На підприємствах оборотні немонетарні активи відіграють значну роль, тому їх облік, збереження та раціональне використання в процесі виробництва має важливе значення у підвищенні ефективності господарської діяльності. Нераціональна організація обліку оборотних немонетарних активів може призвести до необґрунтованих витрат, тому оборотні немонетарні активи перебувають у центрі управлінського персоналу.

Управлінські рішення з оборотними немонетарними активами пов'язані з оптимізацією величини їх і полягають у виборі відповідної політики управління оборотними немонетарними активами. Передумовою ефективного управління оборотними немонетарними активами є досконала облікова політика, яка дозволить досягти оптимальних обсягів наявності оборотних немонетарних активів для успішного функціонування підприємства. Необхідність розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо формування облікової політики підприємства стосовно оборотних немонетарних активів зумовили актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процесу організації бухгалтерського обліку присвячені праці вчених Барановської Т. В., Бакаєва А. С., Берези С. Л., Білухи М. Т., Бутинця Ф. Ф., Вериги Ю. А., Гейера Е. С., Голова С. Ф., Завгородного В. П., Кужельного М. В., Колумбет О. П., Лень В. С., Наумчука О. А., Ночовна Ю. О., Островерха Р. Е., Власова І. О., Пушкаря М. С., Сльозко Т. М., Сопка В. В., Фабіянської В. Ю., Чацькіса Ю. Д. та інших. Проте, незважаючи на вагомий напруцювання вчених, питання щодо організації обліку оборотними немонетарними активами підприємства вимагають подальшого вивчення.

Постановка завдання. Мета статті – вивчення процесу організації обліку оборотних немонетарних активів підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1].

Тобто, це сукупність матеріальних та грошових цінностей підприємства, що знаходяться в постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму протягом одного операційного циклу та в повному обсязі переносять свою вартість на товари, що реалізує підприємство.

Від раціонального розміщення та ефективності використання оборотних активів фінансовий стан підприємства залежить найбільше. Структурні зрушення, прискорення оборотності, загальна динаміка не тільки визначають фінансову стійкість і платоспроможність підприємства, а й можливість стійкого економічного зростання. Для добре і стабільно працюючого підприємства характерною є стійка структура поточних активів [3].

Шляхами покращення структури та ефективності використання оборотних активів підприємства є цілеспрямований процес формування обсягу та складу оборотних активів, який дозволяє забезпечити досягнення стратегічних цілей та завдання управління.

Активи підприємства характеризують його діяльність та визначаються специфікою функціонування. Оборотні активи займають суттєву частину у структурі активів будь-якого суб'єкта господарювання, саме тому їм необхідно приділяти значну увагу при здійсненні контролю.

За монетарною ознакою господарські засоби (активи) підприємства поділяють на монетарні та немонетарні активи. Монетарні активи підприємства – грошові кошти, їхні еквіваленти та дебіторська заборгованість у фіксованій сумі. До немонетарних активів відносять всі активи, крім грошових коштів, їхніх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій сумі грошей [8].

Раціональне використання оборотних немонетарних активів, їх збереження залежить від раціональної організації обліку.

Організацією бухгалтерського обліку на підприємстві займається його власник або посадова особа, уповноважена управляти корпоративними правами підприємства згідно із законодавством та установчими документами [8]. Розроблену облікову політику слід погоджувати із власником або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів [5].

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [5].

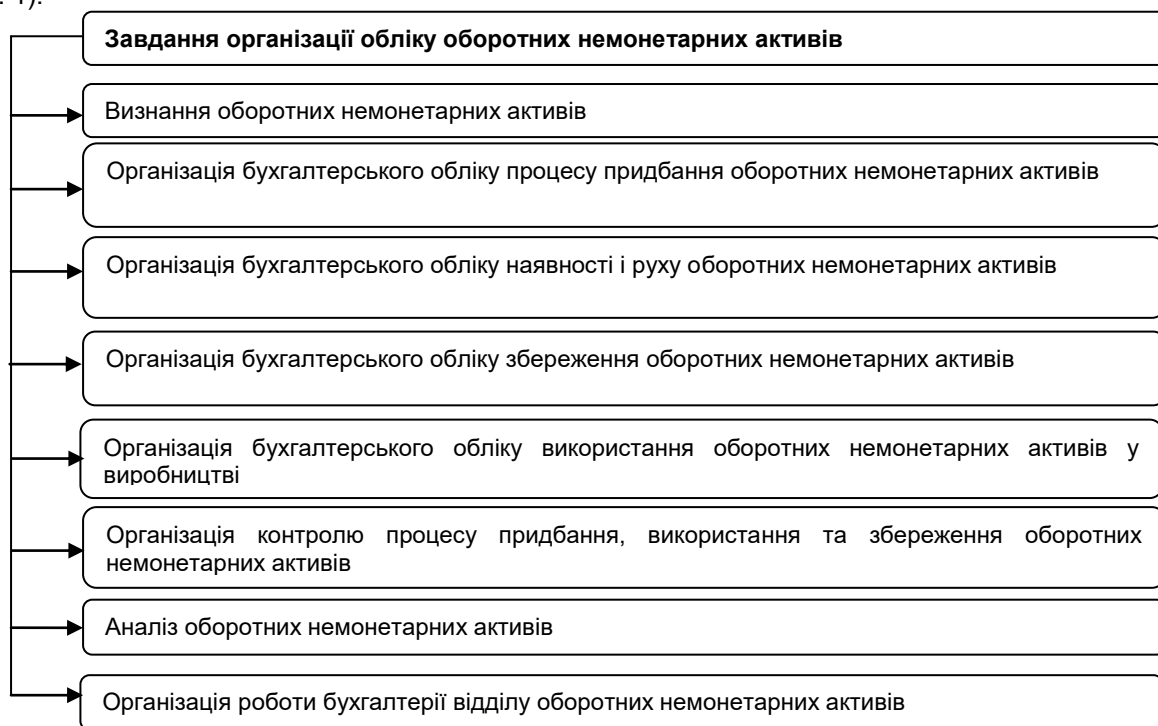
Головною метою облікової політики є створення системи обліку, яка відображає особливості здійснення облікових процедур конкретного підприємства.

Основними нормативними документами, що регулюють порядок формування і застосування облікової політики, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО, Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, облікова політика є елементом системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві [5].

У розпорядчому документі про облікову політику мають наводитись принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами. Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно.

Серед основних завдань організації обліку оборотних немонетарних активів слід виділити такі (рис. 1).

Рис. 1. Завдання організації обліку оборотних немонетарних активів

Джерело: власна розробка

На підприємствах необхідно, по-перше: правильно визначити оборотні немонетарні активи як об'єкт обліку відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» [2].

Запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством (установою).

Складовими оборотними немонетарними активами є:

- сировина, основні й допоміжні матеріали, паливо, запасні частини, напівфабрикати, тара (строк корисного використання якої не більше одного року), тарні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва, адміністративних потреб та збуту;

- незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що

виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

- готова продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором, встановленим стандартам або технічним умовам тощо;

- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;

- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;

- поточні біологічні активи, якщо вони оцінені за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»;

- продукція сільського і лісового господарства після її первісного визнання;

- інші оборотні немонетарні активи [5].

На підприємство оборотні немонетарні активи надходять різними шляхами. Проте у будь-якому випадку такі активи зараховують на баланс за первісною вартістю відповідно п. 8 П(С)БО 9 «Запаси» [2]. Це правило для всіх оборотних немонетарних активів. Тому треба визначити, як формуватиметься первісна вартість у кожному конкретному випадку (табл. 1).

Таблиця 1

Формування первісної вартості оборотних немонетарних активів

Спосіб придбання оборотних немонетарних активів	Порядок формування первісної вартості	Нормативний документ
1	2	3
Придбані за плату	- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству (установі); - транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів). Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітної місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітної місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць; - інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства (установи) на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.	п. 9 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.2 [4]
Виготовляються власними силами	Визначається їхня виробнича собівартість, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».	п. 10 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.7 [4]

продовження табл. 1

1	2	3
Внесені до статутного капіталу	Визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 П(С)БО 9 «Запаси».	п. 11 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.9 [4].
Одержані підприємством безоплатно	Визнається їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 П(С)БО 9 «Запаси».	п. 12 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.10 [4].
У результаті обміну на подібні запаси	Дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду.	п. 13 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.11 [4].
У результаті обміну на неподібні запаси	Визнається справедлива вартість отриманих запасів.	п. 13 П(С)БО 9 «Запаси» [2], Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.11 [4].
Отримані у процесі ремонту і поліпшення (модернізації, добудови, реконструкції тощо, ліквідації основних засобів)	Оприбутковуються за чистою вартістю реалізації або в оцінці можливого їх використання, яка може бути визначена виходячи з вартості подібних запасів при наявності їх на балансі підприємства, з урахуванням ступеня їх придатності до експлуатації. Витрати на ремонт отриманих матеріальних цінностей, які будуть використовуватися як запасні частини, витрати, безпосередньо пов'язані з приведенням цих запасів у стан, в якому вони придатні для використання в запланованих цілях (витрати на доробку та підвищення якісних і технічних характеристик запасів), включаються до їх первісної вартості.	Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.12 [4].
Від забракованих виробів та зворотних відходів виробництва, ліквідації основних засобів	Визначається за чистою вартістю реалізації, якщо такі запаси призначені для реалізації, або в оцінці їх можливого використання.	Методичні рекомендації 3 бухгалтерського обліку запасів № 2, п. 2.13 [4].

Джерело: складено авторами за [2; 4]

Основний спосіб придбання оборотних немонетарних активів – придбання їх за національну валюту. Приймання та оприбуткування оборотних немонетарних активів, які надійшли від постачальників або від переробників з переробки на стороні, оформлюється товарно-транспортною накладною з використанням штамп (позначення) про оприбуткування або прибутковим ордером. Якщо при оприбуткуванні оборотних немонетарних активів виявлено невідповідність якості та кількості запасів даним супроводжувальних документів, то складається акт про приймання матеріалів за участю матеріально відповідальної особи та представника відправника (постачальника) або представника незацікавленої організації.

Оприбутковувати придбані оборотні немонетарні активи слід на рахунках (субрахунках) класу 2 «Запаси» відповідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [6].

При відпуску оборотних немонетарних активів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка має здійснюватись за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку оборотних немонетарних активів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Оборотні немонетарні активи, які відпускаються, а також, які не замінюють одне одного, мають оцінюватись за ідентифікованою собівартістю.

Оцінку за середньозваженою собівартістю варто проводити щодо кожної одиниці оборотних немонетарних активів діленням сумарної вартості залишку таких активів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці оборотних немонетарних активів на сумарну кількість оборотних немонетарних активів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.

Оцінка кожної операції з вибуття оборотних немонетарних активів може здійснюватися за середньозваженою собівартістю діленням сумарної вартості таких оборотних немонетарних активів на дату операції на сумарну кількість оборотних немонетарних активів на дату операції.

Оцінка оборотних немонетарних активів за методом ФІФО має базуватися на припущенні, що оборотні немонетарні активи використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства (відображені у бухгалтерському обліку), тобто оборотні немонетарні активи, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження.

Оцінка за нормативними затратами має здійснюватися за нормами витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання оборотних немонетарних активів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості.

Оцінка за цінами продажу має бути заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари. Сума торговельної націнки на реалізовані товари визначається як добуток продажною (роздрібною) вартості реалізованих товарів і середнього відсотку торговельної націнки. Середній відсоток торговельної націнки визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця і торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажною (роздрібною) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажною (роздрібною) вартості одержаних у звітному місяці товарів [5].

З метою організації обліку оборотних немонетарних активів розпорядчим документом – Наказом про облікову політику, затвердженим (схваленим) власником (уповноваженим органом), – слід визначити:

- форми первинних документів, що використовуються для оформлення руху оборотних немонетарних активів, які непередбачені типовими формами первинного обліку;
- порядок обліку (ідентифіковано чи загалом) транспортно-заготівельних витрат, застосування окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат;
- метод оцінки вибуття оборотних немонетарних активів;
- періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці оборотних немонетарних активів [5].

Таким чином, основні положення, які необхідно висвітлити у Наказі про облікову політику, подано у табл. 2.

Таблиця 2

Елементи облікової політики в частині оборотних немонетарних активів

Об'єкт обліку	Елементи облікової політики	Нормативний документ
Оборотні немонетарні активи	Одиниця бухгалтерського обліку (або найменування оборотних немонетарних активів, або однорідна група (вид) оборотних немонетарних активів)	п. 7. П(С)БО 9 «Запаси» [2], п. 2.28 Методичні рекомендації № 635 [5]
	Порядок обліку транспортно-заготівельних витрат (включення ТЗВ до первісної вартості конкретних найменувань, груп, видів оборотних немонетарних активів при їх оприбуткуванні, або облік ТЗВ на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом між оборотними немонетарними активами, що залишилися і вибули, виходячи із середнього відсотка ТЗВ)	п. 9. П(С)БО 9 «Запаси» [2], п. 2.4 Методичні рекомендації № 635 [5]
	Метод оцінки оборотних немонетарних активів при їх вибутті (ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу)	п. 16-22 П(С)БО 9 «Запаси» [2], п. 2.2 Методичні рекомендації № 635 [5]

Джерело: складено авторами за [2; 5]

Окрім того, у Наказі про облікову політику додатково можуть бути визначені: правила документообороту і технологія обробки облікової інформації, порядок контролю за рухом оборотних немонетарних активів та відповідальність посадових осіб; порядок аналітичного обліку оборотних немонетарних активів; одиниця натурального виміру оборотних немонетарних активів для кожної одиниці бухгалтерського обліку.

З метою забезпечення ритмічної роботи підприємства, найбільш повного задоволення потреб власного виробництва і попиту покупців у готовій продукції та товарів на складах повинні бути в наявності запаси оборотних активів.

Щоб аналіз оборотних немонетарних активів був ефективним, аналітики повинні знати етапи формування необхідної інформації, у яких облікових регістрах вона відображається і накопичується, яку нормативно-правову та довідкову інформацію слід використовувати разом зі змінною обліковою інформацією, а також послідовність проведення аналітичної роботи.

Послідовність аналітичної роботи залежить від її планування, яке повинне охопити такі етапи:

- підготовчий;
- безпосередньо аналітичну обробку інформації;
- узагальнення результатів аналізу на конкретній ділянці відповідної роботи [10].

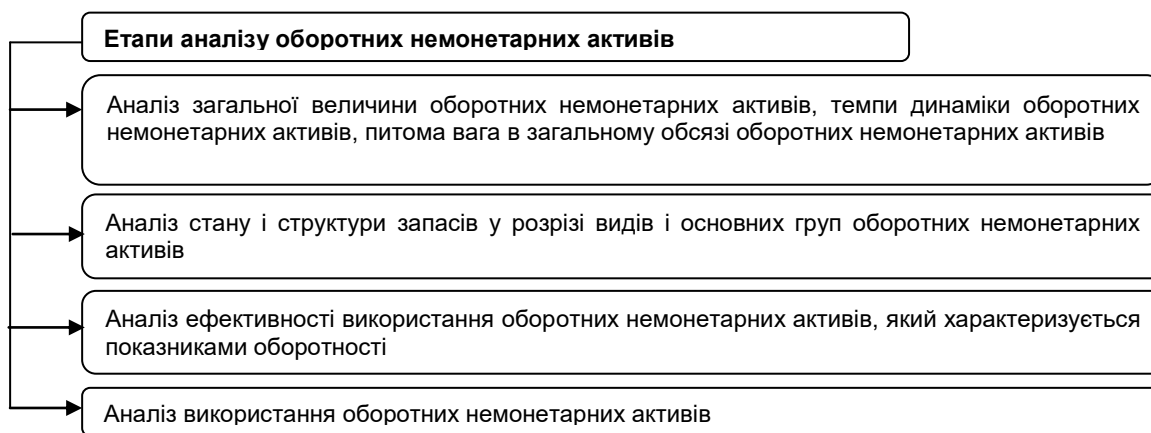
Основними завданнями аналізу оборотних немонетарних активів є:

- аналіз складу і структури оборотних немонетарних активів;
- формування аналітичної інформації, яка дозволяє контролювати стан оборотних немонетарних активів;

- визначення реальної вартості оборотних немонетарних активів в умовах кон'юнктури ринку;
- оцінка потреби в джерелах фінансування оборотних немонетарних активів.

Етапи аналізу оборотних немонетарних активів можна представити таким чином (подано на рис.

2).

Рис. 2. Етапи аналізу оборотних немонетарних активів

Джерело: власна розробка

Ефективність оборотних немонетарних активів залежить від повноти реалізації заходів, спрямованих на забезпечення оптимальності їх використання та прискорення їх оборотності. Ефективне використання оборотних немонетарних активів є важливим завданням підприємства і повинно забезпечуватися прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу [9].

Отже, підприємство при складанні облікової політики повинно ретельно визначити аспекти облікового процесу, розробити порядок первинного обліку, підстави для проведення бухгалтерських записів, терміни подання бухгалтерських первинних документів до бухгалтерії, та врахувати особливості управління оборотними немонетарними активами.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, щоб раціонально організувати облік на підприємстві, необхідно ретельно розробляти найбільш раціональні способи документування та документообігу, способи і методи обліку оборотних немонетарних активів, удосконалювати контроль за збереженням та використанням оборотних немонетарних активів та постійно підвищувати рівень організації праці відділу бухгалтерії. Тому раціональне використання оборотних немонетарних активів, їх збереження залежить від раціональної організації обліку та аналізу.

Бібліографічний список

1. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та

- доповненнями). URL: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/nacionalyne-pologhennya-standartu-1021081.html> (дата звернення: 17.09.2018).
2. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgalterskogo-1021474.html> (дата звернення: 17.09.2018).
3. Колумбет О.П. Облікова політика в системі управління оборотними матеріальними активами. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління.* 2014. Вип. 27. С. 236-244. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2014_27_35 (дата звернення: 18.09.2018).
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-z-1024317.html> (дата звернення: 20.09.2018).
5. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293536 (дата звернення: 22.09.2018).
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-schetov-buhgalterskogo-1021043.html> (дата звернення: 22.09.2018).
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV–BP. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.09.2018).
8. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.
9. Фабіянська В.Ю., Свердзоленко І.Ю. Удосконалення обліку та контролю оборотних активів. *Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси.* 2015. Вип. 12 (45). Ч. 1. С. 357-366.
10. Чацкіс Ю.Д., Гейер Е.С., Наумчук О.А., Власова І.О. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 564 с.

References

1. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2013), *Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti* [General requirements for financial statements]: *Natsionalne polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 1* [National Accounting Standard (Standard) 1], Nakaz dated 07.02.2013 no. 73, available at: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/nacionalyne-pologhennya-standartu-1021081.html> (access date September 17, 2018).
2. Ministerstvo finansiv Ukrainy (1999), *Zapasy* [Stocks]: *Polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 9* [Accounting Standard (Standard) 9], Nakaz dated 20.10.1999 no. 246, available at: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgalterskogo-1021474.html> (access date September 17, 2018).
3. Kolumbet, O.P. (2014), "Accounting policy in the management of reversible tangible assets", *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho ekonomiko-tekhnolohichnoho universytetu transportu. Ser.: Ekonomika i upravlinnia*, Iss. 27, pp. 236-244, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2014_27_35 (access date September 18, 2018).
4. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2007), *Metodychni rekomendatsii z bukhgalterskoho obliku zapasiv* [Methodological recommendations on inventory accounting]: Nakaz dated 10.01.2007 no. 2, available at: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-z-1024317.html> (access date September 20, 2018).
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2013), *Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpriemstva* [Methodical recommendations on enterprise accounting policy]: Nakaz dated 27.06.2013 no. 635, available at: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293536 (access date September 22, 2018).
6. *Plan rakhunkiv bukhgalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii* [Plan of accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations], available at: <http://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-schetov-buhgalterskogo-1021043.html> (access date September 22, 2018).
7. Verkhovna Rada Ukrainy (1999), *Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini* [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine]: Zakon Ukrainy dated 16.07.1999 no. 996-XIV–BP, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (access date September 20, 2018).
8. Sadovska, I.B., Bozhydarnik, T.V. and Nahirska, K.Ye. (2013), *Bukhgalterskyi oblik* [Accounting], high-school textbook, Tsentri uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, 688 p.

9. Fabiianska, V.Yu. and Sverdzenko, I.Yu. (2015), "Improvement of accounting and control of current assets", *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, Iss. 12 (45), Vol. 1, pp. 357-366.

10. Chatskis, Yu.D., Heier, E.S., Naumchuk, O.A. and Vlasova, I.O. (2011), *Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku* [Organization of accounting], tutorial, Tsentр uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, 564 p.

Візіренко С.В., Резніченко О.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ НЕМОНЕТАРНИХ АКТИВІВ

Мета. Вивчення процесу організації обліку оборотних немонетарних активів підприємства.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети і вирішення поставлених завдань використано наступний інструментарій методів наукового дослідження: діалектичний метод пізнання – для уточнення поняття завдання організації обліку оборотних немонетарних активів, визначення етапів аналізу оборотних немонетарних активів; аналітико-монографічний – при вивченні літературних джерел; системно-аналітичний метод – при дослідженні законодавчих чи інших нормативно-правових актів з питань організації обліку оборотних немонетарних активів; методи опису, конкретизації, формалізації – при визначенні основних завдань організації обліку оборотних немонетарних активів, етапів аналізу оборотних немонетарних активів; абстрактно-логічний метод – для узагальнення теоретичних положень, формування висновків та пропозицій.

Результати. Обґрунтовано, що облікова політика підприємства повинна включати: визнання та види оборотних немонетарних активів, склад та структуру їх; первинні бухгалтерські документи; методи оцінки надходження та вибуття оборотних немонетарних активів відповідно П(С)БО 9 «Запаси»; відповідальні особи за контроль, рух та використання оборотних немонетарних активів; відповідальні особи за аналіз оборотних немонетарних активів.

Наукова новизна. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення елементів облікової політики шляхом доповнення їх переліку таким елементом, як аналіз оборотних немонетарних активів, що забезпечить раціональну організацію обліку на підприємстві.

Практична значущість. Отримані результати дослідження спрямовані на вирішення проблеми організації обліку оборотних немонетарних активів і можуть бути використані підприємствами для організації обліку оборотних немонетарних активів підприємства та аналізу ефективності їх використання.

Ключові слова: оборотні активи, немонетарні оборотні активи, організація обліку, запаси, ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів, середньозважена собівартість, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативні затрати, ціни продажу, первісна вартість.

Vizirenko S.V., Reznichenko O.O. ORGANIZATION OF ACCOUNT OF CURRENT NON-MONEY ASSETS

Purpose. The aim of the article is to study of the process of accounting of non-monetary assets of the enterprise.

Methodology of research. The following instrumental methods of scientific research are used to achieve the goal and to solve the problems: the dialectical method of cognition – to clarify the notion of the task of the organization of accounting for non-monetary assets, the definition of stages of analysis of non-monetary assets in circulation; analytical and monographic – in the study of literary sources; system and analytical method – in the study of legislative or other normative legal acts on the management of accounting of negotiable non-monetary assets; methods of description, specification, formalization – in determining the main tasks of the organization of accounting of non-monetary assets under negotiation, stages of the analysis of negotiable non-monetary assets; abstract and logical method – for generalization of theoretical positions, formation of conclusions and proposals.

Findings. It is substantiated that the accounting policy of an enterprise should include: recognition and types of current non-monetary assets, their composition and structure; primary accounting documents; methods for assessing the receipt and disposal of current non-monetary assets, respectively, P (S) of accounting 9 "Stocks"; responsible persons for control, movement and use of current non-monetary assets; responsible persons for analysis of current non-monetary assets.

Originality. The suggestions on improving the elements of accounting policy are substantiated by completing their list with such element as analysis of negotiable non-monetary assets that will ensure rational organization of accounting at the enterprise are substantiated.

Practical value. The obtained results of the research are aimed at solving the problem of accounting for negotiable non-monetary assets and can be used by enterprises to organize accounting of non-monetary current assets of the enterprise and to analyze the effectiveness of their use.

Key words: current assets, nonmonetary current assets, organization of accounting, stocks, identifies the cost of the corresponding unit of inventories, weighted average cost, the cost of the first time on the receipt of inventories (FIFO), regulatory costs, sales prices, initial value.

Визиренко С.В., Резніченко А.А. ОРГАНІЗАЦІЯ УЧЕТА ОБОРОТНЫХ НЕМОНЕТАРНЫХ АКТИВОВ

Цель. Изучение процесса организации учета оборотных немонетарных активов предприятия.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели и решения поставленных заданий использовано следующий инструментальный методов научного исследования: диалектический метод познания – для уточнения понятия задания организации учета оборотных немонетарных активов, этапов анализа оборотных немонетарных активов; аналитико-монографический – при изучении литературных источников; системно-аналитический метод – при исследовании законодательных или других нормативно-правовых актов по вопросам организации учета оборотных немонетарных активов; методы описания, конкретизации, формализации – при определении основных заданий организации учета оборотных немонетарных активов, этапов анализа оборотных немонетарных активов; абстрактно логический метод – для обобщения теоретических положений, формирования выводов и предложений.

Результаты. Обосновано, что учетная политика предприятия должна включать: признание и виды оборотных немонетарных активов, состав и структуру их; первичные бухгалтерские документы; методы оценки

поступления и выбытия оборотных немонетарных активов в соответствии с П(С)БУ 9 «Запасы»; ответственные лица за контроль, движение и использование оборотных немонетарных активов; ответственные лица за анализ оборотных немонетарных активов.

Научная новизна. Обоснованы предложения относительно усовершенствования элементов учетной политики путем дополнения их перечня таким элементом, как анализ оборотных немонетарных активов, который обеспечит рациональную организацию учета на предприятии.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на решение проблемы организации учета оборотных немонетарных активов и могут быть использованы предприятиями для организации учета оборотных немонетарных активов предприятия и анализа эффективности их использования.

Ключевые слова: оборотные активы, немонетарные оборотные активы, организация учета, запасы, идентифицированная себестоимость соответствующей единицы запасов, средневзвешенная себестоимость, себестоимость первых по времени поступление запасов (ФИФО), нормативные затраты, цены продажи, первоначальная стоимость.